

A szövegeket válogatta, átdolgozta, írta:
Fonyódi Gábor, Szabó Éva

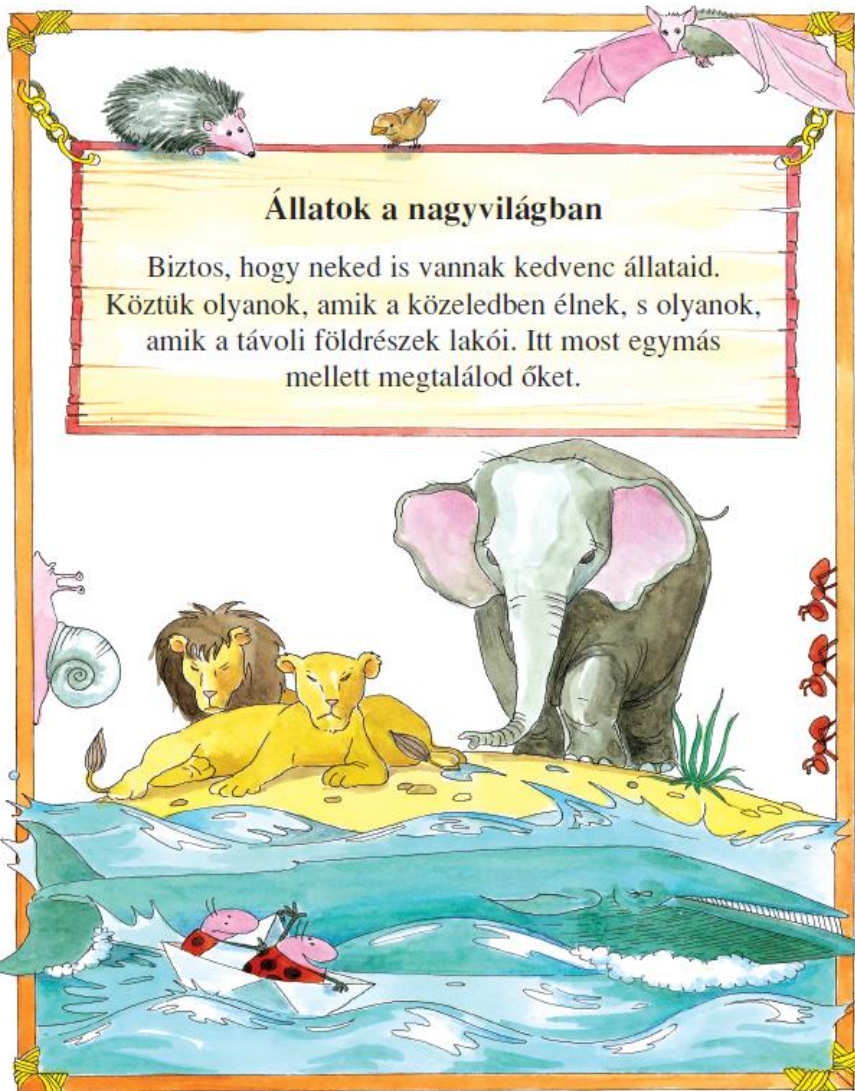
Állatok közelről és távolról

Rajzolta
Szűcs Édua

TARTALOMJEGYZÉK

Állatok a nagyvilágban		Egyszer volt, hol nem volt állatok	
Reszkess világ, jövünk!	6	A sárkány	38
Párosan szép az élet	7	A táltos ló	39
Lehet egy szúnyogot szeretni?	8	A griffmadár	40
Hogyan vigasztaljuk meg a magányos hangyát?	9	Az aranyhalacska	41
Hányat lép egy veréb egy évben?	10	Ki látott már ilyet?	
A folyópartok réme	11	Az óriáspolip	44
Nem félünk a denevértől	12	A rúkhmadár	45
Hát ez óriási!	13	Nessie	46
Éjszakai sündörgés	14	A majomember	48
Hogyan beszélgetnek az elefántok?	15	Itt a kezem, nem disznóláb!	
Éljen a király!	16	Bámul, mint borjú az új kapura	52
Házi kedvencek		Ordít, mint a fába szorult féreg	53
A hullámos papagáj	18	Előre iszik a medve bőrére	54
A hörcsög	20	Itt a kezem, nem disznóláb!	55
A macska	22	Állatbőrbe bújt játékok	
A kutya	26	Utánozás – majomszokás!	58
Állati hírességek		Kutyaorr	59
A legokosabb	32	Melyik a kakukktojás?	60
A legyőzhetetlen	33	Hal, madár, emlős	61
Az életmentő	34		
A nyomozó	35		

Állatok a nagyvilágban

Biztos, hogy neked is vannak kedvenc állataid.
Köztük olyanok, amik a közeledben élnek, s olyanok,
amik a távoli földrészek lakói. Itt most egymás
mellett megtalálod őket.

Reszkess világ, jövünk!

Ez az állat minden élőhelyet meghódított a Földön. Csak a sivatagban nem találkozhatsz vele.

Van alig látható méretű és olyan is, ami az emberi tenyérnél nagyobb. Van akvárium falát tisztogató, sőt még meztelen is! Talán már kitaláltad, hogy ezek a csigák.

A csigák puhatestű állatok. Nincs náluk külön hím és nőstény. Minden példány képes tojást rakni. Van, amelyik 50, és van, amelyik 500 tojást is rak egyszerre.

Szeretik a nedves helyeket. Mivel növényeket rágcsálnak, gyakran kárt okoznak a kertekben.

A csiga a sün kedvenc eledele, de vannak országok, ahol az emberek is szívesen megkóstolják.

Párosan szép az élet

A fák, kerítések tövében egymáshoz tapadva szaladgáló sok apró piros-fekete rovar a bodobács.

A teljes nevük: verőköltő bodobács. Miért verőköltő? Azért, mert télen lehűlt állapotban várakoznak a kikeletre. Az első meleg napon előbújnak. Szinte *felverik* a Napot a téli lustaságból, *felköltik* a tavaszt.

Mikor kinyújtóztatták mind a hat elgémberedett lábukat, azonnal étel és hitves után néznek.

A potrohuk végénél összetapadnak a szerelmesek, és az erősebb húzza magával a gyengébbet. Mert a mozgás egészséges!

Mintázatuk és színük nagyon feltűnő! Hátukon félelmetes harci díszet viselnek. Igazából békés, nem túl izmos állatok. Csak ijesztgetik az ellenségeiket. Azt remélik, hogy senki nem jön rá a turpisságra.

Lehet egy szúnyogot szeretni?

Te ismersz olyan embert, aki kedveli a szúnyogokat? Aligha.

Mocsarak, tavak, folyók közelében élnek. Hogy miért pont ott? Azért, mert nem tudnak víz nélkül szaporodni. A szúnyog lárvái a vízben növekednek.

Nem lenne velük sok baj, ha nem kedvelnék annyira a vért. Ez a legfőbb táplálékuk. Csak a nőstény szúnyogok a vérszívók. Ahogy jön az este, kezdenek megéhezni.

A szúnyog furfangos a táplálék szerzésében. Mikor ránk szállnak, zsibbasztó nyálat nyomnak a bőr alá. Ettől nem érezzük, hogy „vendégünk” van. Mikor elmúlik a zsibbadás a bőrön, már késő a hessegetés! Addigra elcsent a vérünkből egy adagot.

Ha vakarjuk a csípést, akkor elkenjük a bőr alatt a zsibbasztó nyálat. Nem érdemes tehát vakarózni, mert minél jobban vakarjuk a csípés helyét, annál jobban fog viszketni. Kellemetlen helyzet. Ezért aztán kevesen szeretik a szúnyogokat.

Hogyan vigasztaljuk meg a magányos hangyát?

Ne törd rajta sokat a fejed, mert a hangyák sosem élnek egyedül. Egy nagy fészék az otthonuk. Ez a hangyaboly. Lehetnek harminc-negyvenen, de akár több millióan is.

Egy fészékben négyféle hangya él. A legnagyobb a királynő. Sose mozdul ki a helyéről. Egész életében tojásokat rak.

A kisebb nőstények a dolgozók. Ők szolgálják ki a királynőt, táplálékot gyűjtenek, gondozzák a kicsiket.

A nagyobb szárnyas nőstények dolga a család szaporítása. Tojásaikat a talajba, kövek vagy farönkök alá rakják.

A legkarcsúbb hangyák a hímek. Ők a párzás után hamar elpusztulnak.

A hangyák szeretik a hasukat. Nagy kedvencük a levéltetű. A levéltetű mézízű harmatot présel ki magából. Ez a hangyák édessége.

Még a házakba is beköltöznek. A lakótelepi fáraóhangyák például olyan laposak, hogy el tudnak jutni a befőttesüveg kupakja alatti résen át a lekvárig. Fantasztikus sportolók!

Hányat lép egy veréb egy évben?

Kérdezték ezt már tőletek? Van, aki ilyenkor komoly számolásba kezd, de aztán mindenki rájön, hogy egyet se. Hiszen a veréb nem lép, hanem páros lábon ugrál.

A veréb azért megy (azaz ugrik!) közel az emberekhez, mert ajándék magocskára, elejtett morzsára vár.

Kilopkodja a kint hagyott kosarokból a búzát. Télen mindig éhes, mert a fagyott föld nem ad elég rágcsálnivaló rovar, magot.

Erős, hegyes kis csőre van, ami télen vastagabb lesz. Nyáron vékony csőrrel is beéri, hiszen puhábbak a magok, és rovarokból is akad bőven.

Városban és falun is megél. Csapatban repül egyik helyről a másikra. Sokat civakodik társaival. Náluk is fontos, hogy ki a legerősebb, legügyesebb.

A verebeknek más mókás nevük is van, például: *pirip*, *csuli*, *csuri*.

Mivel egyre kevesebb van belőlük, mára védett madarak lettek.

A folyópartok réme

Szerencsére nálunk csak az állatkertben találkozhatasz krokodillal. Ez az állat a melegebb vidékeket kedveli. Folyók, mocsarak környékén éldegél.

Ragadozó állat, ezért a fogazata erős és féltelmetes. Nem javasolt a ház körül tartani!

A hüllők csoportjába tartozik. Ez azt jelenti, hogy a krokodilnak nincs állandó testhőmérséklete. Mindig a külső hőmérsékletet veszi át. Ezért a lázmérő ugyanannyi fokot mutat egy krokodil hóna alatt, mint a hőmérő.

Tojással szaporodik, mint minden hüllő. Az időjárásen múlik, hogy hím vagy nőstény kel ki a tojásból. Ha hűvösebb van, akkor a tojásokból nőstények bújnak ki, ha melegebb, akkor hímek. Ez a furcsaság csak erre az állatra jellemző!

Sok húst fogyaszt. A hús beleszorul a fogakba. Ritkán található fogkefe a krokodilok közelében. Szerencsére van egy segítsége: a krokodilmadár. Ez a madár kis csőrrel kibányássza a maradékot a krokodil fogai közül. Egy csöppet sem fél a vadállat szájában munkálkodva. Úgy látszik, a krokodilok jobban szeretik ezeket a madarakat, mint a fogfájást.

Ez a ragadozó az egyetlen élőlény, akinek a szíve olyan alakú, mint amelyet mi emberek rajzolunk, ha szeretnünk valakit: ♥

Nem félünk a denevértől!

Nem repül az embernek, nem gabalyodik a hajunkba, és nem issza meg a vérünket. A Magyarországon élő denevérek eszébe sem jut ilyesmi. Csak ha csapdába esik, akkor harap ijedtében.

Bőrvitorla feszül két oldalán, ezért tud repülni. Pedig nem madár, hanem emlős! Ezért hívják őt *bőregérnek* is.

Remek pilóta. Olyan ügyesen repül, hogy még egy hajszálat is ki tud kerülni a sötétben. Nem a szemével veszi észre a tárgyakat, hanem a tárgyakról visszaverődő hangokat hallja meg.

Az itthoni denevérek rovarévrők. Nem is csoda, hogy téli álmot alszanak. Hol is találják rovarokat a nagy hidegben?

Van köztük 3-4 évig élő, és van, amelyik húsz telet is megél.

Vannak barlanglakó denevérek és vannak vízparton, mezőn élők. A városiak tornyokban, házak réseiben, elhagyott padlásokon laknak. Nem kell nekik vetett ág. Fejjel lefelé lógva pihenik ki az éjszakai vadászat fáradalmait.

Hát ez óriási!

– Apám – így szól a kis bálna –,
hadd mehessek el a bálba.
– Nem mehetsz el, fiam, Péter,
nem vagy még egy kilométer.

Devecseri Gábor

Ez persze túlzás! Elég, ha Péter 30 méteresre nő, mint a többi kék bálna.

Amikor a kis Péter megszületik, 7 méteres, és annyit nyom, mint egy kis teherautó. Ahogy kibújik anyja hasából, felfelé úszik, hogy levegőt vegyen. A bálnák tüdővel lélegeznek, ahogy a szárazföldi emlősök.

A bálnák réges-régen a szárazföldön éltek. A vízbe merülve sok táplálékot találtak. Jóllaktak, hát ott maradtak. A mellső lábuk úszóvá alakult, a hátsóból csak egy apró csont maradt.

A bálnákról először hatalmas termetük jut eszünkbe. Ilyen nagy testet csak a vízben lehet mozgatni. Te is észrevetted már, hogy a vízben olyan dolgokra is képes vagy, amire a parton nem? Így vannak ezzel a bálnák is!

Több száz kilométerre is tudnak egymásnak üzeni. Sokféle hangot adnak ki: csettintenek, mormognak, horkantanak, cripelnek, sóhajtanak. Így üzennek egymásnak, ez a bálna-telefon.

Éjszakai sündörgés

Ha az ember nagyon megijed valamitől, akkor elszalad, vagy elbújik. Vagy meg sem mozdul, hátha nem is veszik észre.

De mit tesz a sün? A sün zseniális módon védekezik. Ha megriad, érinthetetlen kis gombóc lesz belőle. Melyik macska labdázna egy élő túskekupaccal?

Ha sünit akarsz látni, ne fekjüdj le korán! Éjszakai állat, ezért nappal nehéz vele találkozni. A sötétben néha az egész család útnak indul. Télen ne várd őket, mert alszanak.

Kertekben és fás helyeken keresik a táplálékot. Ha lenne a sünöknek étlapja, azon rovarok, csigák, apró emlősök nevét olvashatnád.

Ha beteg, sérült vagy összefagyott sünit találsz, vastag kesztyűvel nyúlj hozzá, nehogy te is megsérülj! A sün nem háziállat. Ezért a gyógyítás célja az, hogy minél előbb újra szabadon élhessen.

A sünmama 40 napig hordozza szíve alatt a kicsinyeit. Általában 4-5 utódot hoz a világra. Természetesen már az újszülött süninek is vannak tüskéi.

Hogyan beszélgetnek az elefántok?

Ugye te is hallottál már elefántüvöltést? Ha nem is az iskolaudvaron, de az állatkertben, vagy egy filmben biztosan.

Az elefánt azonban nem csak a hangjával tud jelezni! A lábával pici földrengést is képes okozni. Hatalmas talpai alatt dübörög a föld. A föld rezgése akár 10 km-re is eljuthat. A többi elefánt a körmeivel érzékeli a jeleket. Így akár üdvözölni is tudják egymást topogás közben.

Két nagy csoportjuk van: a hatalmas fülű afrikai és a kisebb fülű indiai elefánt.

Az afrikai elefántnak azért nagyobb a füle, mert Afrikában forróság van, az elefánt pedig a fülén át is tud párologtatni. A párologás segít a teste hűtésében.

Az elefánt növényevő állat, ezért nem jelent veszélyt az emberre. Indiában már ötezer évvel ezelőtt szelídítettek elefántokat. Főleg nagy súlyok hordására lehet őket használni.

Szomorú, hogy ezt a békés állatot a csontjáért és az agyaráért gyilkolják. Ha nem vigyázunk rájuk, könnyen kipusztulhatnak.

Éljen a király!

Az oroszlán az állatok királya. Vajon miért? Talán azért, mert neki is van fejdísze, akár a királyoknak. Az ő koronáját sörénynek hívják, és csak a hímek viselik. De lehet, hogy azért, mert régen a királyok díszállatként tartották őket.

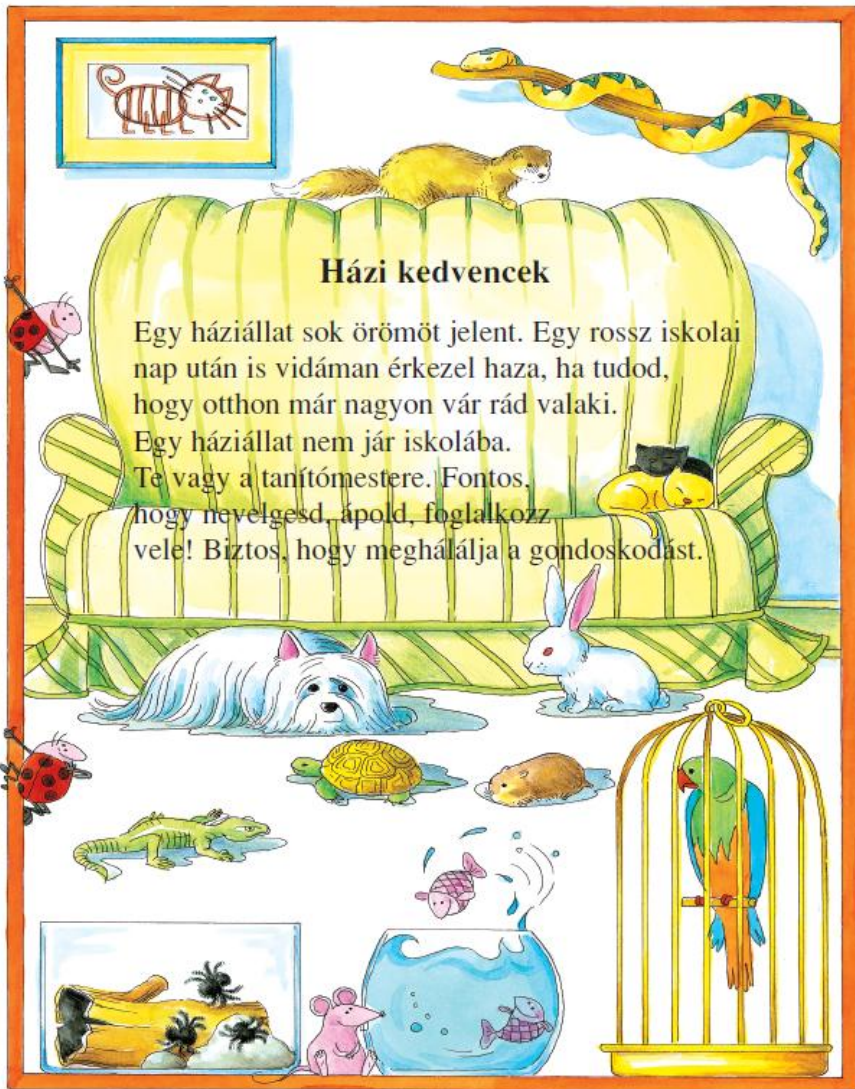
Az oroszlán nagyméretű macskaféle. Akár 200 kg is lehet a súlya, így aztán nem igazán ölbe való állat. A felnőtt oroszlán 2 méter hosszú. Ehhez jön még az egy méteres farkhossz.

Afrika az otthona. Falkában él, 4-12 példány barangol együtt. A csapat negyede hím, a többi nőstény. A hímek feladata az utódok nemzése és a falka védelmezése. A sörényük miatt nehezen tudnak rejtőzködni lopakodni, ezért nem ők vadásznak. Viszont ők ehetnek először a zsákmányból!

A nőstények a vadászok és a kölykök gondozói. Amikor vadásznak, óvatosan a legelő csordák közelébe lopakodnak. Közösen kerítik be az áldozatot.

A kisoroszlánok életük első 6 hónapjában anyatejen élnek. 18 hónapos korukban már felnőttnek számítanak.

Az oroszlánok általában 15 évig élnek. Az állatkertekben ennél picit tovább, hiszen ott nem fenyegeti őket semmi veszély. Még saját orvosuk is van!

Házi kedvencek

Egy háziállat sok örömet jelent. Egy rossz iskolai nap után is vidáman érkezel haza, ha tudod, hogy otthon már nagyon vár rád valaki. Egy háziállat nem jár iskolába. Te vagy a tanítómestere. Fontos, hogy nevelgesd, ápold, foglalkozz vele! Biztos, hogy meghálálja a gondoskodást.

A hullámos papagáj

Milyen legyen a kalitka?

A hullámos papagáj virgonc kis jószág. Legalább 30-40 cm magas kalitkát rendezz be neki! A rácsa legyen vízszintes! Ezen könnyen tud fel-le mászni. A papagáj fán szeret üldögélni. Ne sajnálj tőle néhány faágat!

Mit tegyünk a kalitkába?

Tükröt, csengőt és játékokat. De ne feledd: te vagy neki a legjobb barát! Beszéljess, játssz vele sokat!

A kalitka aljára szórj homokot! Ezt hetente 2-szer kell cserélni.

Hová rakjuk a kalitkát?

Kedvencünk fél mindentől, ami fölötte mozog. Azt hiszi, ragadozó köröz a magasban. Ezért a kalitka legalább 1 méter magas legyen! Fontos az is, hogy ne süssön rá a nap, és ne legyen huzatban!

Mivel etessük?

Mindig legyen a kalitkában friss víz és madáreleség! Magvak, saláta, répa, gyümölcs, ez a legjobb lakoma.

Mészipor és jód is legyen az eledelben, így marad egészséges a madarad.

Hogyan szelídítsük?

Először a kalitka mellett beszélj hozzá! Aztán a kezedet tedd óvatosan a kalitkába! Így etesd, szoktasd hozzá a kezedhez! Ültesd az ujjadra, és óvatosan emeld ki a kalitkából! Óvakodj a hirtelen mozdulatoktól! A röptetéshez kezdetben húzd be a függönyt, hogy ne repüljön neki az ablaknak!

Csak a hímek tanulnak meg beszélni?

Igaz, hogy a hímek az ügyesebbek, de a tojók is tudnak beszélni. Persze van olyan madár, amelyik némasági fogadalmat tesz, és egy árva szót sem szól. Minél fiatalabb a madár, annál nagyobb az esély, hogy megtanul beszélni.

Jól válogasd meg, mire tanítod meg!

Hogyan szaporítsuk?

Készíts fából fészekodút, mert a természetben a fa odvában költenek. A fészek alját béleld fűrészporral vagy száraz fűvel!

A tojó 5-6 tojást rak. 18-20 nap, mire kikelnek a fiókák. Ne feledd: a szaporítás csak egy fiú és egy lány madárral sikerülhet!

A hörcsög

A hörcsög tiszta állat. Sokat mosakszik. Nedves mancsával szép fényesre simítja a szőrét. Egy puha fogkefével óvatosan te is fésülgetheted. Ha a szőre fénytelen és hullik, akkor menjetek az állatorvoshoz!

A szaglása nagyon érzékeny. Ha játszani akarsz vele, előtte moss kezet! Gyengéden fogd meg, kedvesen beszélj hozzá! Így nemsokára felismeri a hangodat és az illatodat.

A hörcsög éjszakai állat, ezért engedd, hogy délután szunyókáljon! Ha kipihen magát, nem lesz morgós és harapós.

Hörcsögéltap

A hörcsög először a pofazacskójába gyűjti az ételt. Annyi élelmet képes benne tartani, mint testsúlyának a fele! A rejtekhelyére siet, és csak ott kezd falatozni.

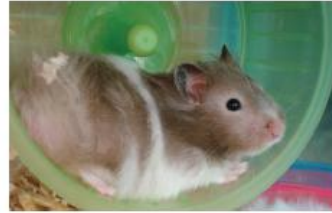
A hörcsög mindenevő állat. Szívesen eszik friss zöldséget, tücsköt, bogarat, diót, rizst, tojást és túrót. Szereti a friss gyümölcsöt. Csak narancsot, citromot ne adj neki! Vegyél rágsálóeledelet is, abban minden benne van, amire szüksége van.

A hörcsög szereti a hasát, ezért könnyen elhízhat. Egy evőkanál eleség elég neki. Játssz vele sokat, így is lead pár dekát!

A hörcsögvár

A szabadon élő hörcsög hosszú kilométereket gyalogol azért, hogy élelmet találjon. A mozgás nagyon fontos a lakásban élő hörcsög számára is. Ezért a ketrece legyen minél nagyobb! De mi legyen benne? Íme néhány ötlet:

- A ketrec aljára szórj forgácsot! A hörcsögnek 8-10 cm vastag, puha alom kell, amibe befúrhatja magát.
- Legyen háza is, ahová az élelmet gyűjti, és ahol nyugodtan alhat. Az aljára rakj szénát, vagy szalmát, hogy édes legyen az álma.
- A fogak és karmok gyorsan nőnek. Tegyél a ketrecbe fakérget, tobozt, hogy azon koptassa őket!
- Vegyél mókuskereket! Olajozd be jól, hogy ne zavarjon téged, ha a kis huncut éjjel kezd el sportolni.
- Készíthetsz hintát is. Egy vastag farúd két végére köss madzagot, és lógasd le a ketrec tetejéről.

A macska

Tükröm, tükröm...

A macska nagyon hiú állat. Sok időt tölt szőre nyalogatásával. Ha kedvébe akarsz járni, fésülgesd te is! A macskád csinosabb lesz, s még jobban összebarátkoztok közben.

Saját kuckó

A macska szeret emberek között lenni. Kíváncsi a kétlábúak életére. De szeret elbújni is, és egyedül lenni. Kuckója egy sötét sarokban legyen, ahol nem zavarja senki.

Elveszett macskák

A macska nagy csavargó. Mindig legyen rajta egy nyakörv, rajta a neved és telefonszámod! Vihar és tűzijáték alatt tartsd bezárva, mert különben megijed és elmenekül.

Etetés

A macska nagyon válogatós. Vannak boltban kapható eledel, de próbálj mást is adni neki! Mindig kapjon elég folyadékot! Tartsd tisztán a tányérját!

Bolhák kíméljenek!

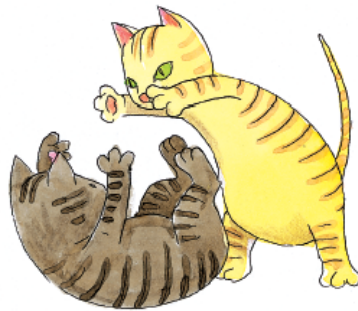
Az oltások megvédik macskádat a bolháktól és a betegségektől. A kiscicákat nagyon érzékenyek, ezért 8 hetes korukban be kell oltani őket.

Kisdolog, nagydolog

Az alomdoboz a macskavécé. Legyen akkora, hogy a macska kényelemesen meg tudjon fordulni benne! Az elhasznált almot tedd zacskóba, úgy dobd ki! A ládát forró, mosószeres vízzel mosd ki!

Macskaiskola

A macska szó betűiből kirakható a makacs szó is. Bizony a macska makacs állat. De azért a nevelhető és tanítható. Hogy ne karmolja össze a bútorokat, vegyél egy karmolófát! Ha mégis a bútort karmolja, kiálts rá: „Nem!”, vagy locsold le vízzel!

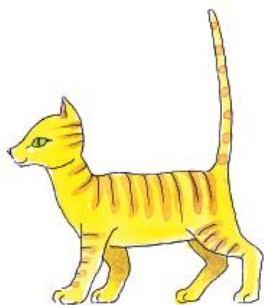

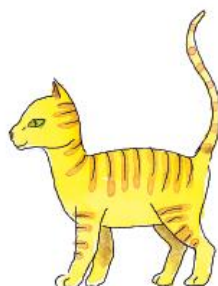
Testbeszéd

A macska teste elárulja, hogy éppen milyen kedve van.

Figyeld csak a farkát!

Örömmel
üdvözöl valakit.

Örül, vagy nagyon
szeretne valamit.

Ideges, nyugtalan.

Megijed valamitől.

Most lássuk a fülét!

Megneszel valamit.

Ideges.

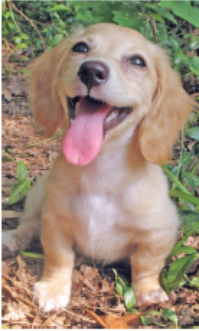
Megrémül, vagy
támadni készül.

Az elégedett macska félig csukott szemmel pihen, elnyúlik, és lassan kimeresztli, majd behúzza a karmait. Aztán jöhet a dorombolás!

A kutya

A kölyökkutya etetése

Ha jól táplálsz, a kölyökkutya gyorsan nő. Gyomra még nagyon kicsi, ezért kis adagokban add neki az eledelt! Mindig legyen friss víz a tálkájában!

Séta

Ha egy kutya ok nélkül ugat, azt üzeni: unatkozom! Sétálj sokat vele! Ettől ügyes és fürgé lesz. Ha elindultok, tegyél rá póráz!

A kutyapiszok

Fontos, hogy kutyusod ne piszkítsa össze az utcákat, tereket! Mindig legyen nálad zacskó, és takarítsd el a kutyapiszkot!

Elveszett kutyák

Sajnos a kutyák néha elvesznek. Nyakörvén legyen ott a címed, telefonszámod!

Hívatlan vendégek

A bolhák a szőnyegben éldegélnek. Ha arra jár egy kutyus, felugranak rá egy kis lakomára. A bolhanyakörv segít távol tartani a hívatlan vendégeket.

A kutyák szeretnek tanulni. Csak türelem, sok biztató szó kell hozzá, no meg egy finom falat a zsebedben!

Pacsi

Ültesd le a kutyádat! Emeld fel finoman a jobb lábát! Közben mondd neki: „Pacsi!” Emeld a lábát a mellkasáig, aztán gyengéden rázd meg, mintha kezet fognátok! Utána jutalmazd meg a kutyust! Egy hét gyakorlás után próbáld meg úgy, hogy nem fogod a mancsát! Ha a „Pacsi!”-ra magától emeli a mancsát, jöhet a jutalom.

Kapd el!

Állj a kutyád elé! A kezében legyen finom falat! Mutasd meg neki, és dobd felé úgy, hogy könnyen elkap hassa! Közben mondd: „Kapd el!” Ha nem kapja el, akkor te légy a gyorsabb, és vedd fel az eledelt! Így meg fogja érteni, hogy fürgén kell mozognia. Egy idő után növeld a távolságot! Ha így is sikerül, próbáld meg gumijátékkal is!

Testbeszéd

Most csak rád figyelek.

Gyere játszani!

Megbízom benned.

Ej, de rossz a kedvem!

Vigyázz, mert megharaplak!

Megadom magam, te vagy a főnök!

Állati hírességek

Vannak olyan ügyes, gyors, találmányos állatok,
melyek nagyon híresek lettek. Ismerkedj meg négy
híres négylábúval: Böbével, Kincsemmel,
Kántorral és Manccsal.

A legokosabb

Böbe, a csimpánz, a veszprémi állatkert lakója volt. Anyját vadászok lőtték le. Féléves korában került Magyarországra. Azóta se akadt olyan okos és ügyes csimpánz, mint ő.

Sokat és szívesen tanult. Egytől tízig tudott számolni. Szeretett motorozni és autóban ülni.

Festeni is megtanult. Pontot, vonalat, keresztet és kört festett a papírra. Kedvenc színe a piros, sárga és a kék volt.

Igazi csibész volt. Egyszer elszökött az állatkertből, és beállított egy békésen vacsorázó családhoz. Csak akkor volt hajlandó visszamenni, amikor gondozója motorral ment érte.

Trükkös banánszerzés – egy kísérlet Böbével

Egy szobában banánt lógattak le a plafonról. Alatta ládák heverték szanaszét. Böbe egymásra rakta a ládákat, felmászott rájuk, és leszedte a banánt.

Másnap összecusukható létrát tettek a szobába. Böbe szétnyitotta a létrát, felmászott rá, és úgy ette meg a banánt.

Aztán jött az egyágú létra! Böbe a falnak támasztotta, de még így sem érte el a banánt. Lehúzta hát magáról az inget, és addig csapkodta a létráról a banánt, amíg az le nem esett.

A legyőzhetetlen

Kincsem verhetetlen csodaló volt. Több mint 100 éve született. Ő volt minden idők legsikeresebb versenylova.

Kincsem tehetségét először nem vették észre. Egyéves korában gazdája el akarta adni, de senki nem vette meg.

Kétévesen kezdett versenyezni. Ettől kezdve 4 éven át 54 versenyen indult. Mindig első lett. Ez a teljesítmény azóta is példa nélküli a lóverseny történetében.

Kincsem beutazta egész Európát. Sokszor levegőtlen vagonban zötykölődött órákon keresztül. A versenyeken mégis mindig ő volt a legjobb.

Hatéves volt, amikor a lábai már nem bírták az iramot, ezért egy ménesbe került. Kincsem kanca volt, kitűnő lovakat adott az utókornak.

Az életmentő

Mancs, német juhászkutya. Földrengés után segít megtalálni a túlélőket. Összedőlt házak között szimatol és jelez, ha ember van a romok alatt. Már sok életet mentett meg. Lehóczki László képezte ki mentőkutyává. Ő mesél arról, hogyan kezdődött:

„Egy barátomnál tizenegy kiskutya született. Amikor meglátogattam, már csak két apróság maradt. A kajlább fülű, esetlenebb kis gombóc ott szaglászott körülöttem. Szó szerint udvarolt nekem. Kétszer is elindultam, aztán visszamentem, mert muszáj volt megsimogatnom. Ő volt Mancs. A nevét onnan kapta, hogy mindent a mancsával intéz el, és állandóan a lábunkon taposgál.

Úgy tűnt, hogy Mancsból nem lehet mentőkutya. Hat hónapos volt, amikor észrevettem, hogy a hátsó lábát alig használja. Állatorvos, röntgen. Azt mondták, hogy sántítani fog. Nem nyugodtam bele. Átalakítottam egy szíjat, és minden este ráadtam. Egyéves koráig kifeszítve aludt alattam, a kihúzott ágyneműtartóban. És látni lehet, milyen kutya lett belőle!”

A nyomozó

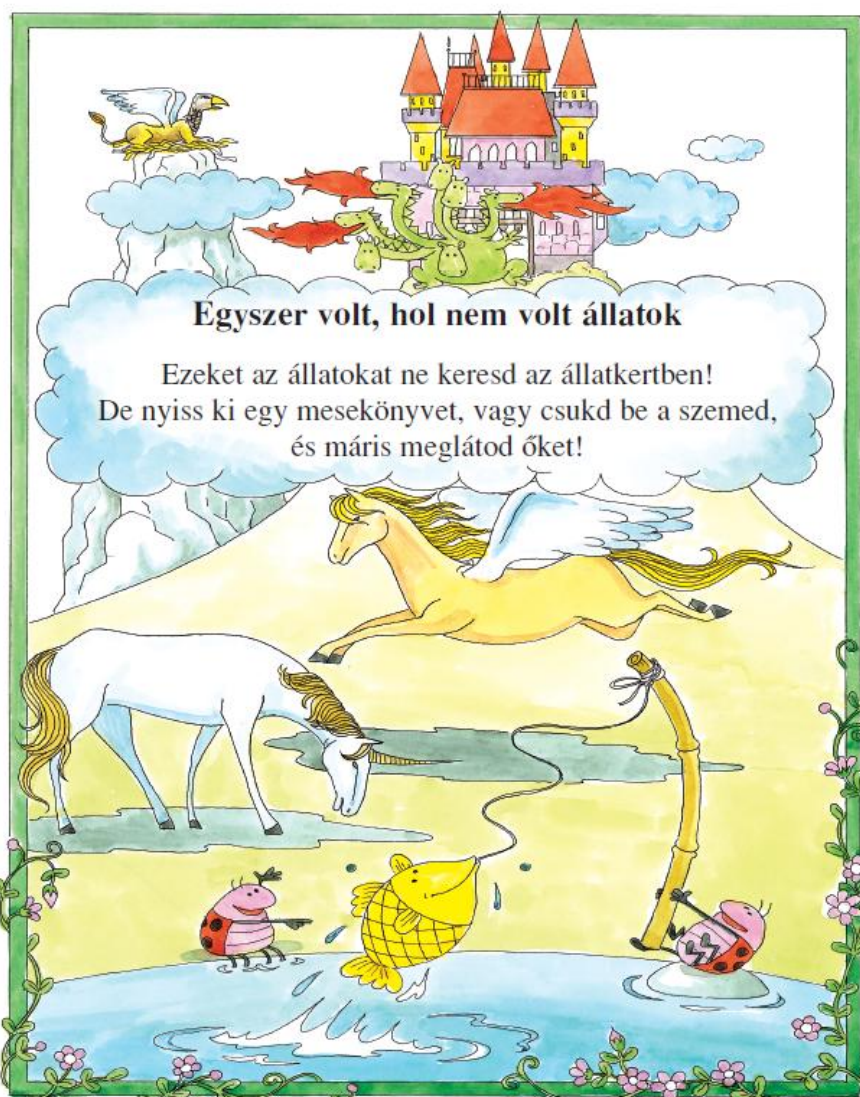
Kántor a legügyesebb nyomozó kutya volt. Tizenegy évig üldözte a bűnözőket. 279 esetben sikerült elfogni a tettest a segítségével.

Csak dicsérő szavakkal lehetett jutalmazni, cukorkára nem volt szüksége. Előfordult, hogy a nyomozás miatt Kántor napokig nem kapott enivalót. A siker lelkesé tette, a kudarctól búskomor lett. Tóth Tibor, Kántor gazdája mesél:

„Legtöbbször bolti tolvajok nyomában jártunk. A csúcs egy másfél napos üldözés volt, amikor több mint száz kilométert tettünk meg gyalog, mire sikerült egy bűnözőt utolérnünk. Mindig láttam rajta, ha közel értünk a célhoz. Egyre erősebben és gyorsabban húzott. Olyankor a nagy izgalomtól felállt a hátán a szőr.

Egy bűnözőt üldöztünk, amikor a határon egy aknára lépett. Olyan súlyos sérülései voltak, hogy az állatorvos azonnal elaltatta. Nem szeretek beszélni arról, hogy mit jelentett számomra Kántor. Ő másoknak legenda, nekem viszont a barátom volt.”

A sárkány

Meséinkben nincs szerencséje a sárkánynak. Nem éli túl a találkozást a legkisebb királyfival. Hiába van sok feje, mindegyiket elveszíti. Igaz, nem szép dolog, hogy királylányokat rabol.

A szegényebb sárkányok barlangban, a gazdagabbak palotában élnek. A legtöbbnek 7 feje van, de vannak 3, 9 és 12 fejű sárkányok is. Az utóbbi időben az egyfejű sárkány is divatba jött, hála Süsünek.

A táltos ló

Nagyon cseles állat. Az istállóban ő a leggebébb gebe. Ha fitymálsz, elégedetlen vagy vele, sose enged a hátára ülni. Csak a szelíd szóra hallgat.

Ha táltos lovad van, nem kell soha repülőjegyet vened. Mert ez a csodaló száll, mint a szél, repül, mint a gondolat.

Honolulu, Tahiti? Nevetséges! A Föld kapuja, Nap pitvara! Az már igen! Odaröpít egy perc alatt. Csak vigyél magaddal forró parazsat, mert attól lesz varázsereje!

A griffmadár

Ha séta közben egy griffmadárral találkozol, azonnal fel fogod ismerni. Sasfejű, oroszlántestű állat. Magas fa tetején vagy hegycsúcson van a fészke.

Termete, mint az elefánté. De ne ijedj meg tőle! Csak teljessd a kérését, s elnyered barátságát. Ha megéhezik, adj neki egy birkanyáját, az kedvére való csemege.

Ha fiókáit védelmezed, örökre hálás lesz neked: „Jó tett helyébe jót várj!” Nincs olyan úti cél, ahová el ne röpítene.

De jaj annak, akire megharagszik! Egyetlen rúgásával palotákat dönt romba. Ezért inkább ne bosszantsd fel!

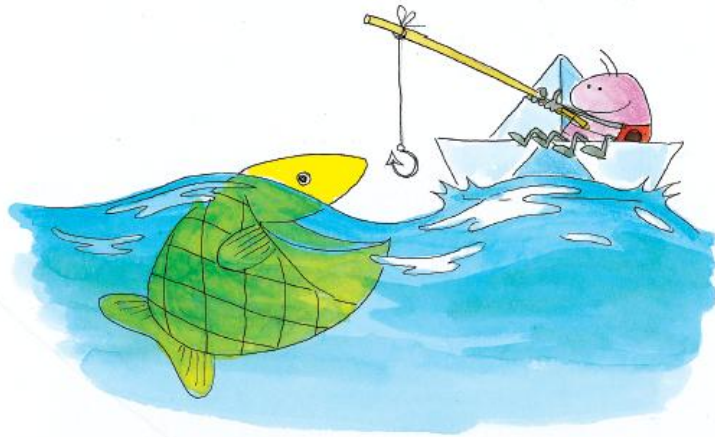

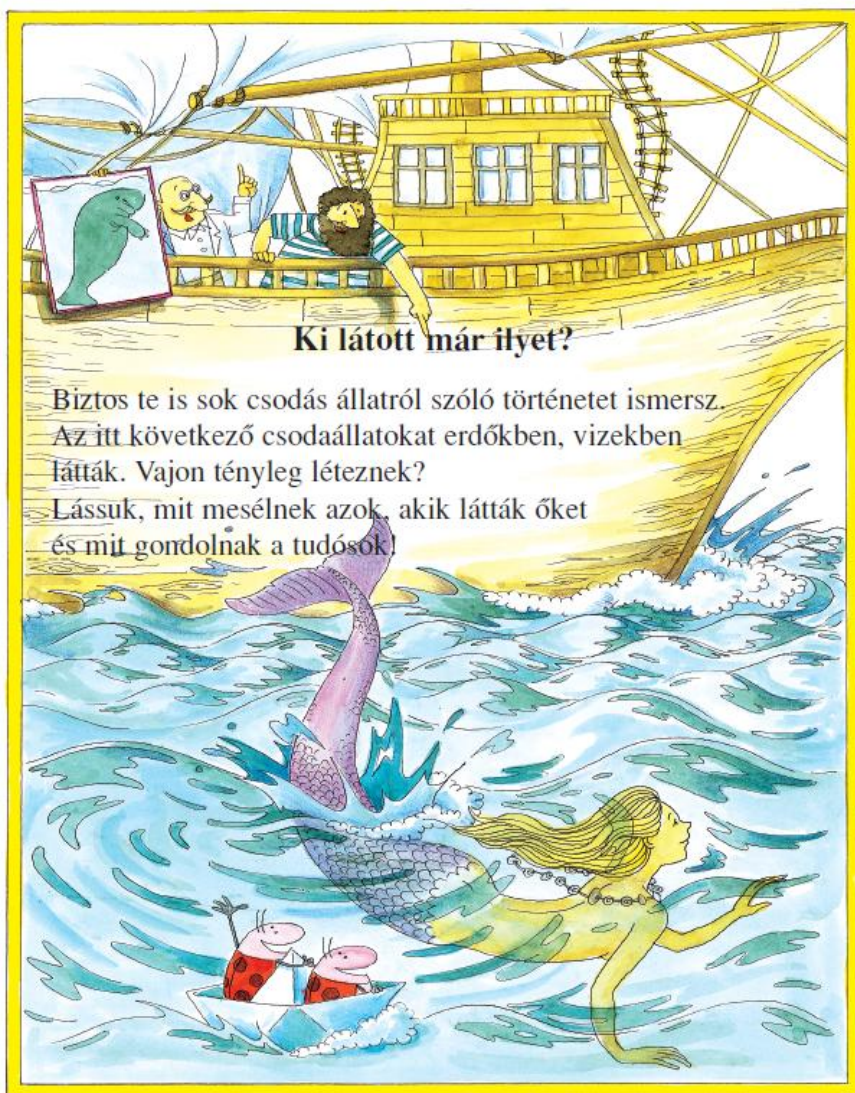
Az aranyhalacska

Az ember annyit ér, ahány nyelvet beszél. Ez a halaknál sincs másképp! Itt van például az aranyhalacska.

Ennek a halnak az volt a szerencséje, hogy jól beszélt az emberek nyelvét. Sikerült rábeszélne az öreg halászt, hogy dobja vissza a tengerbe. Így nem lett belőle halászlé.

Bár a vízben él, a szárazföldön tesz csodát. Nincs az az építőmester, aki ilyen gyorsan tudna kunyhóból házat, házból palotát varázsolni. De egy valamit sajnos ő sem tud megváltoztatni: a kapzsi emberi természetet.

Ki látott már ilyet?

Biztos te is sok csodás állatról szóló történetet ismersz.
Az itt következő csodaállatokat erdőkben, vizekben
látták. Vajon tényleg léteznek?
Lássuk, mit mesélnek azok, akik látták őket
és mit gondolnak a tudósok!

Az óriáspolip

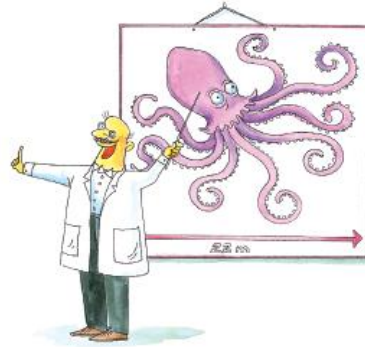
Tengerész:

A vízből hatalmas hegyként emelkedett ki egy óriáspolip. Csápjaival körbefonta a hajót és megpróbálta a mélybe rántani. Kardokkal, késekkel védekeztünk. A hajó oldalra dőlt. Már azt hittük, végünk van. Az utolsó pillanatban mégis elengedte a hajót. Áldom a szerencsém, hogy élve megúsztam a kalandot.

Tudós:

Valóban él egy ilyen állat a tengerben: a krák. Nagyon erős lehet. Bálnákkal csatázik. Termete tekintélyes: az eddig talált leg-hosszabb krák 22 méter hosszú volt. De hogy hajókat támadjon meg? Nem valószínű. Nagy mély-ségben él. Sose közelíti meg a víz felszínét.

A rúkhmadár

Egy hajóskapitány felesége:

Ha nem a saját szememmel látom, el se hiszem! Világos nappal egyszer csak minden sötétbe borult. Felnézek, hát látom, hogy egy óriási madár szárnyai takarják el a Napot. Olyan volt, mint egy sas, csak jóval nagyobb. A karmai között egy elefántot tartott!

Tudós:

Hm, érdekes történet. Ekkora testű madárról nem tudunk. Éltek viszont óriásstruccok. Ők voltak a legmagasabb, legsúlyosabb tollas állatok. Repülni nem tudtak. Hatalmas tojásokat raktak. Akik ilyen tojást találtak, vizet hordtak benne, mert több mint 10 liter víz fért bele. Sajnos addig vadászták őket, amíg kipusztultak.

Nessie (ejtsd: nesszi)

Horgász:

Csónakba ültem és kieveztem a tóra. Sütött a nap, a szél sem fújt. A víz tükörsima volt. Egyszer csak egy hullám közeledett felém. A vízből kiemelkedett egy hosszú nyak, rajta egy pici fej. Aztán még két púp is felbukkant a vízből. Az állat akkora volt, mint egy bálna! Nagyon gyorsan úszott. Ez csak Nessie lehetett!

Tudós:

Sok mendemondát hallottunk a tóban élő lényről. Egy hajóval elindultunk, és radarral vizsgáltuk a tó medrét, de nem találtunk semmit. Az egész csak mese.

Horgász:

Már több fotó is készült róla!

Tudós:

Ugyan már! Egy úszó fatörzset fotóztak le. Vagy egy érdekes formájú hullámot. Vagy trükk az egész. Nincs ilyen állat!

Horgász:

Nem kell ide semmi trükk. Nessie egy dinoszaurusz!

Tudós:

Egy dinoszaurusz??? Millió évekkel ezelőtt kihaltak. Képtelenség, hogy egy példány életben maradt.

A majomember

Vadász:

Egy bokorban lapultam, vártam. Megzörrent a bozót. Egy két és fél méter magas lény lépett elő. Feje olyan volt, mint az emberé. Karjai nagyon hosszúak voltak. Egész testét sötét szőr borította.

Tudós:

Biztos egy majmot vagy egy medvét látott.

Vadász:

Kikérem magamnak. Vadász vagyok, ismerem az állatokat.

Tudós:

Nem farsang idején látta? Esetleg egy majomjelmezbe öltözött ember volt!

Vadász:

Vigyázzon, fegyver van nálam!!!

Tudós:

Akkor azt mondja meg, miért nem sikerült egyet sem elfogni?

Vadász:

Mert nagyon félénk teremtmény. Elrejtőzik az ember elől. Nem csoda, ha olyan emberek élnek a földön, mint amilyen maga!

Tudós:

Haha! A tenger mélyén rejtőző apró állatokat is ismerjük. Csak a két és fél méter magas majomembert keresik hiába. Ugyan már!

Vadász:

*Tudja mit? Nem is kell keresni!
Csak nézzen a tükörbe. Ott aztán
láthat egy igazi majomembert!*

Bámul, mint borjú az új kapura

Akkor mondjuk, ha valaki bambán néz, tátja a száját. De miért bámul a borjú az új kapura?

Régen hajnalban a pásztor végigsétált a falun, és összegyűjtötte az istállókból a teheneket és a borjakat. A csorda az egész napot a legelőn töltötte.

Este a pásztor hazaterelte az állatokat. A tehenek és a borjak a falu utcáin ballagtak. Maguktól megtalálták azt a kaput, ahol be kellett fordulniuk.

De ha új kaput csináltattak aközben, amíg a borjú legelőn volt, az állat elment az úton hazáig, de a kapu előtt megtorpant, nem mert bemenni. Ilyenkor csak állt és bámult bambán. Csak a gazda tudta betereelni.

Ezért aztán, ha egy ember valamit nem ért, és bambán néz, azt mondjuk: „Bámul, mint borjú az új kapura.”

Ordít, mint a fába szorult féreg

A szólás azt jelenti: valaki kétségbeesetten kiabál. De ki hallott már fába szorult férget ordítani?

Egyszeriben megoldódik a rejtély, ha tudjuk, hogy régen a kártékony vadállatot hívták féregnek. Ilyen volt a farkas! Megtámadta a háziállatokat, és az emberre is veszélyes volt.

De hogyan szorult a farkas egy fába? Fa volt a neve a farkasfogó csapdának. A szólás tehát a csapdába esett farkasról szól. Ha belelépett a farkas a fába, nem tudta kihúzni a lábát. Minél inkább próbálta, annál nagyobb volt a fájdalma. Szegény farkas, ilyenkor keservesen üvöltött.

Előre iszik a medve bőrére

Olyasmit jelent, mint a várd ki a végét. Akkor mondjuk, ha valaki túl korán örül valaminek, ami nem biztos, hogy sikerül. Olvasd csak el ezt a mesét:

Egyszer három legény elment medvére vadászni. Hogy bátorságot mérítsenek, egy fogadóban ettek-ittak. Pénzüik nem volt, ezért azt mondták, hogy megölik a medvét, a bőrét eladják, abból majd fizetnek.

Az erdőben aztán találkoztak a medvével. Volt nagy ijedség! Kettlen futottak, amerre láttak. A harmadiknak futni sem volt ereje. A földre vágta magát, mintha halott volna. A medve odament, körülszaglászta, majd otthagyta. Amikor elmúlt a veszély, megkérdezték a földön fekvőtől: „Mit súgott a medve a füledbe?” „Csak azt, hogy ne igyunk a bőrére addig, míg őt meg nem fogjuk!”

Itt a kezem, nem disznóláb!

Régen, ha két ember megegyezett valamiben, kezet fogtak, s így szóltak: „Itt a kezem, nem disznóláb!”

Miért éppen disznóláb? Ezt bizony jó lenne tudni!

Régen egy pisztolyt neveztek *disznólábnak*. Olyan volt a formája, mint a malac lábának. A pisztoly kicsi volt, elfért az ember tenyerében.

Amikor két ember találkozott, tudni akarták, van-e fegyver a másikinál. Így szóltak: „Itt a kezem, nem disznóláb!”, s kezet

fogtak egymással. Ez azt jelentette: „Jó barát vagyok, nincs nálam fegyver.”

A kézfogást ma is békés üdvözlésre használjuk. Ha pedig *disznólábat* akarsz látni, irány a múzeum!

Állatbőrbe bújt játékok

Munka után édes a pihenés,
no meg a játék! Jó szórakozást!

Utánozás – majomszokás!

Ezt a játékot annyian játszhatjuk, ahányan vagyunk. Kiszámolunk egy figyelőt, aki kimegy, vagy hátat fordít. Ezután titokban, csendben kijelölünk egy majmot.

A figyelő visszajön. Neki kell kitalálnia, hogy ki a majom.

Ha a majom csinál valamit, a többiek azonnal utánozzák. A majom fintoroghat, leguggolhat, a fejét vakarhatja, a fülét húzgálhatja, kinyújthatja a nyelvét stb. A lényeg, hogy gyorsan váltogassa a mozdulatait!

A figyelőnek ki kell találnia, hogy kit utánoznak a többiek. Ha sikerült neki, akkor új játék kezdődhet.

Kutyaorr

Van-e olyan jó szimatunk, mint a kutyáknak? Mindjárt kipróbáljuk!

A játékvezető titokban négy zacskóba négy illatos valamit tesz (pl. szárított kamillát, almacikkelyt, narancshéjat, fahéjat). A játékosok sorban megszagolják a zacskók tartalmát úgy, hogy a zacskókba nem néznek bele. Ha végeztek, akkor a játékvezető fülébe súgják, hogy szerintük mi van bennük. A játékvezető mutatja az ujján, hogy hányat találtak el.

Melyik a kakukktojás?

Írj le öt szót egymás után! Úgy válaszd ki őket, hogy az ötből négyben legyen valami közös. Például így:

gólya, lúd, fecske, daru

Ezek költöző madarak. Most jön az ötödik szó. Ez ki fog lógni a sorból, ez lesz a kakukktojás:

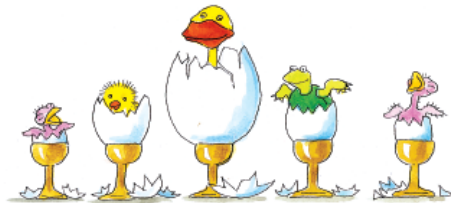
galamb

A galamb ugye nem költöző madár.

Most írjuk le az öt szót. A kakukktojást a négy másik közé rejtsd el:

gólya, lúd, fecske, galamb, daru

Add egyik társadnak a lapot! Neki kell megtalálni a kakukktojást. Cserébe ő is készítsen neked egy rejtvényt!

Hal, madár, emlős

Üljetek körbe! Válasszatok egy játékmestert! Ő álljon középre, és a kezében legyen egy kis labda!

A játékmester így szól: Hal, madár, emlős. Majd így kiált: Madár! És már dobja is a labdát valakinek.

A labdás játékosnak gyorsan kell egy madárnevet mondani. Ha jót mond, ő lesz játékvezető.

A játékmester persze halat és emlőst is kiálthat. Aki rövid időn belül nem tud válaszolni, vagy olyan állatnevet mond, ami már volt, kiesik a játékból.

A kiadvány KH/4035-13/2008 engedélyszámon 2008. 08. 07. időponttól tankönyvi engedélyt kapott.
Educatio Kht. Kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterv

A kiadvány a Nemzeti Fejlesztési Terv Humánerőforrás-fejlesztési operatív program 3.1.1. központi program (pedagógusok és oktatási szakértők felkészítése a kompetencia alapú képzés és oktatás feladataira) keretében készült, a sulinova oktatási programcsomag részeként létrejött tanulói információhordozó.

A kiadvány sikeres használatához szükséges a teljes oktatási programcsomag ismerete és használata.
A teljes programcsomag elérhető a www.educatio.hu címen.

Szakmai bizottság, lektorok:

Kereszty Zsuzsa, Korányi Margit, dr. Szilágyi Imréné

Szakmai lektor:

Golovanova Bea

Szakmai vezető

Fejér Zsolt

Felelős szerkesztő

Nagy Milán

A tankönyvvé nyilvántási eljárásban közreműködő személyek:

Tantárgypedagógiai szakértő: Bódi Csilla

Tudományos-szakmai szakértő: Szabó Józsefné

Technológiai szakértő: Zarubay Attila

© Szabó Éva, Fonyódi Gábor, 2007

© Educatio, 2007

Raktári szám: H-ASZE1-206

Terjedelem: 6,52 (A/5) IV

Tömeg: 370 gramm